

Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Arbeidsrisico's in garagebedrijven

Gerichte inspecties in uw branche

Deze brochure is een uitgave van:

Arbeidsinspectie
Postbus 820
3500 AV Utrecht
www.arbeidsinspectie.nl

Bestelnummer 665
Versie maart 2011

De belangrijkste arbeidsrisico's in garagebedrijven

Deze brochure vertelt u meer over de belangrijkste arbeidsrisico's in garagebedrijven, de branche waar uw bedrijf bij hoort. U kunt lezen wat u daarvoor moet regelen en waar de Arbeidsinspectie bij inspecties op zal letten. Investeren in goede arbeidsomstandigheden draagt bij aan het gezond houden van uw werknemers en uw bedrijf.

In garagebedrijven hebben de belangrijkste arbeidsrisico's te maken met:

- **Fysieke belasting** pagina 15
- **Dieselmotoremissie** pagina 18
- **Machineveiligheid/inrichting van de werkplek** pagina 23

Daarnaast spelen ook nog andere risico's een rol, zoals blootstelling aan andere gevaarlijke stoffen, psychosociale arbeidsbelasting (werkdruk, agressie en geweld, pesten en seksuele intimidatie) en geluid. Deze zijn beschreven in het hoofdstuk 'Overige risico's' op pagina 27.

De Arbeidsinspectie controleert tijdens een inspectie specifiek op deze arbeidsrisico's. Met deze brochure kunt u zich hier goed op voorbereiden. Op andere onderwerpen inspecteert de Arbeidsinspectie alleen als daar een concrete aanleiding voor is.

In het eerste deel van deze brochure kunt u lezen:

- welke verplichtingen u als werkgever heeft
- hoe een bedrijfsinspectie verloopt

In het tweede deel vindt u:

- de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche uitgewerkt
- de inspectienormen per arbeidsrisico
- verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen om aan de regels te voldoen

Deel 1

Veiligheid en gezondheid, uw zorg

Als werkgever moet u een zo goed mogelijk arbeidsomstandighedenbeleid voeren. Daarvoor organiseert u het werk zodanig dat dit geen nadelige invloed heeft op de veiligheid of de gezondheid van uw werknemers. Kennis van de risico's is hiervoor een belangrijke basis. Zo kunt u gericht zoeken naar oplossingen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Dit doet u aan de hand van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).

Risico-inventarisatie & -evaluatie en plan van aanpak

Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is voor ieder bedrijf verplicht. De BOVAG heeft samen met de vakbonden (FNV Bondgenoten, CNV BedrijvenBond en de Unie) een erkend branchespecifiek RI&E-instrument gemaakt (zie: www.arbomobiel.nl). Met de resultaten van de RI&E stelt u een plan van aanpak op. Dit kunt u zelf doen of u kunt het uitbesteden aan een gespecialiseerd bureau. U bent verplicht uw RI&E, inclusief het plan van aanpak, te laten toetsen. Dit kunt u laten doen door een gecertificeerde deskundige die aan uw bedrijf verbonden is of door een gecertificeerde arbodienst.

Voor bedrijven met ten hoogste 25 werknemers geldt een uitzondering. De deskundige toets is hier niet verplicht. Maar u moet dan wel gebruikmaken van het branchespecifieke RI&E-instrument dat in de cao Motorvoertuigenbedrijf en Tweewielerbedrijf is opgenomen.

In het plan van aanpak beschrijft u:

- welke verbeteringen u wilt doorvoeren
- welke verbeteringen prioriteit hebben
- wanneer de verbeteringen uitgevoerd moeten zijn
- wie voor de uitvoering verantwoordelijk is

Voor het aanpakken van verbeteringen gelden de volgende uitgangspunten:

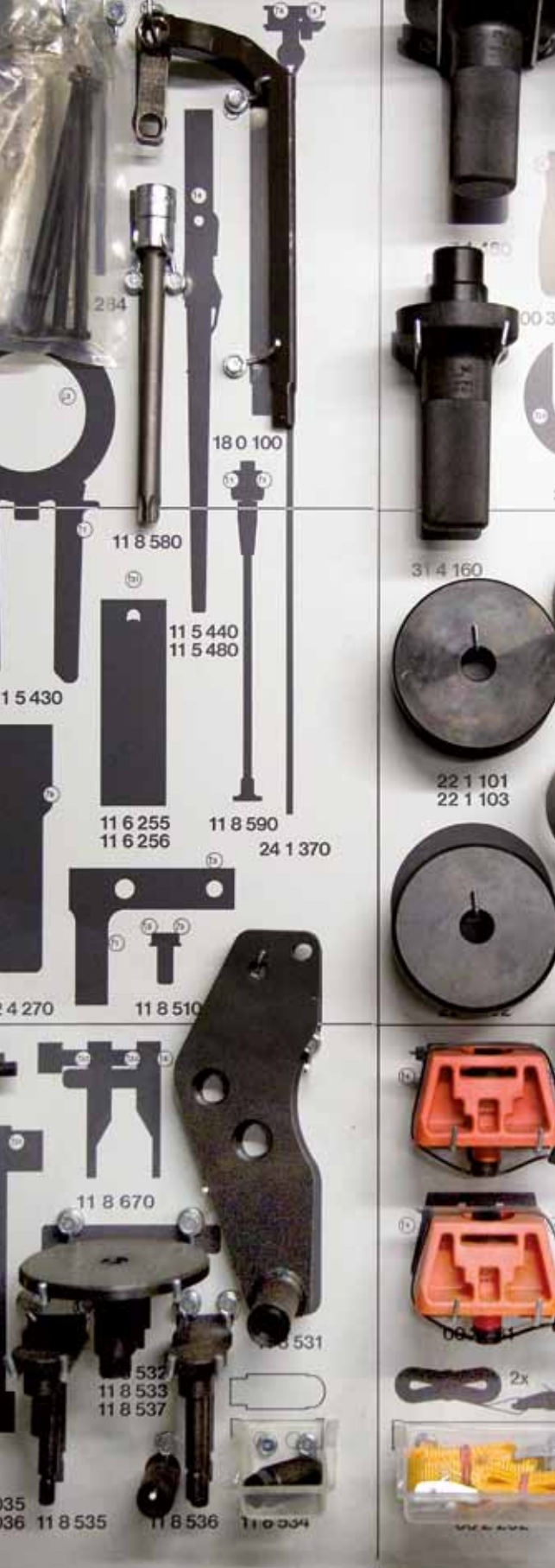
- Risico's moeten zoveel mogelijk aan de bron worden weggenomen (bijvoorbeeld door het inzetten van tilhulpen en het vervangen van hefbruggen zonder borging).
- Is deze bronaanpak redelijkerwijs niet mogelijk (om technische, organisatorische en/of economische redenen), dan neemt u maatregelen die voor alle werknemers gunstig zijn (bijvoorbeeld ventilatie of afscherming van een machine). U laat deze maatregelen door een deskundige uitvoeren.
- In sommige gevallen is het niet mogelijk om een aanpak aan de bron of een algemeen beschermende aanpak te kiezen. In die gevallen verstrekt u persoonlijke beschermingsmiddelen aan de werknemers (bijvoorbeeld gehoorbescherming, handschoenen of rompondersteuning bij het werken onder de motorkap), waarbij u er ook op toeziet dat deze worden gebruikt.

Deze aanpak staat bekend als de arbeidshygiënische strategie.

Wilt u een uitzendkracht inhuren? Dan moet u het uitzendbureau inlichten over de risico's van de werkzaamheden. Stuur het deel van uw RI&E dat betrekking heeft op de werkzaamheden van de uitzendkracht op tijd naar het uitzendbureau. Zo zijn tijdelijke medewerkers op tijd op de hoogte van de risico's die samenhangen met de aangeboden werkzaamheden en de manier waarop uw bedrijf deze aanpakt.

Wijziging arboreggeving kleine bedrijven en organisaties

Vanaf 2011 hoeven werkgevers met ten hoogste 25 werknemers in een aantal gevallen de RI&E niet telaten toetsen door een deskundige. Dat mag alleen als zij gebruikmaken van een branchespecifiek en in de cao opgenomen RI&E-instrument. Om in aanmerking te komen voor de vrijstelling van toetsing moet de werkgever wel onder de betreffende cao vallen.

Werkgevers met ten hoogste 25 werknemers zonder RI&E-instrument uit de cao hoeven ook geen gebruik te maken van een deskundige voor het toetsen van de RI&E. Zij moeten dan wel gebruikmaken van een RI&E-instrument dat door werkgevers en werknemers in hun branche of sector is vastgesteld en dat is aangemeld bij de minister van SZW of bij een door de minister aangewezen instelling. De betreffende organisatie moet behoren tot de branche waarvan het RI&E-instrument gebruikt wordt. Meer informatie hierover vindt u op www.rie.nl. Hier vindt u ook de branche-RI&E's die in de cao's zijn opgenomen en de aangemelde branche-RI&E's.

Een andere wijziging van de Arbowet in 2011 houdt in dat u als werkgever de plicht heeft ervoor te zorgen dat uw werknemers kennis kunnen nemen van hun RI&E.

De Arbeidsinspectie bij u op bezoek

Hoe verloopt een bedrijfsinspectie?

De inspecteur wil tijdens een inspectie zien hoe de werknemers in uw bedrijf werken. Hij toetst of dat op een veilige en gezonde manier gebeurt. Werken er in uw bedrijf ook stagiairs, dan controleert de inspecteur ook hun arbeidsomstandigheden voor zover hun werkzaamheden te vergelijken zijn met de beroepspraktijk.

De inspecteur komt meestal onaangekondigd langs omdat hij zoveel mogelijk de gewone, dagelijkse gang van zaken wil controleren. Een onaangekondigde inspectie duurt meestal niet langer dan twee uur. Tijdens de inspectie zal de inspecteur u vragen stellen en samen met u of uw vertegenwoordiger door de instelling lopen om de werknemers aan het werk te zien. Bij aanvang van de inspectie zal de inspecteur meestal vragen of een lid van de personeelsvertegenwoordiging bij de inspectie aanwezig wil zijn. Deze personen hebben wettelijk het recht om de inspecteur te vergezellen. Bovendien hebben zij het recht om een gesprek met de inspecteur te vragen zonder dat u als werkgever daarbij aanwezig bent.

Inspecteurs voeren niet alleen inspecties uit. Zij verzamelen ook informatie aan de hand van vragenlijsten, waarbij bijvoorbeeld het nalevingsniveau van de wetgeving wordt onderzocht. Voor een dergelijk bezoek maakt de inspecteur vooraf een afspraak.

De inspectie verloopt als volgt:

- De inspecteur kijkt op de werkplek hoe u de regels voor de belangrijkste arbeidsrisico's naleeft.
- De inspecteur bespreekt zijn bevindingen met u of met uw vertegenwoordiger. Als u niet, of niet voldoende, aan de verplichtingen voldoet, zal de inspecteur afspraken met u maken over de naleving van de verplichtingen.
- De inspecteur legt geconstateerde overtredingen schriftelijk vast. Dit kan in de vorm van een waarschuwing of een eis. Bij sommige overtredingen kan de inspecteur direct een boeterapport opmaken.

Deze brochure gaat over de belangrijkste risico's in garagebedrijven. Mogelijk gelden er voor uw bedrijf ook nog andere, specifieke regels of risico's. Voorbeelden van andere risico's in garages zijn: psychosociale arbeidsbelasting (werkdruk of agressie en geweld), geluid en gevaarlijke (chemische) stoffen zoals ontvettings- of smeermiddelen en lasrook. Deze risico's moet u ook in de RI&E en het plan van aanpak opnemen. Ook moet u maatregelen treffen om deze risico's weg te nemen of te verminderen.

U voldoet niet of onvoldoende aan de verplichtingen

De werkwijze van de Arbeidsinspectie gaat uit van 'hard waar het moet, zacht waar het kan'. In de praktijk werkt dat als volgt. Een inspecteur kijkt bij een overtreding naar het gevaar en naar de algehele situatie in een bedrijf. Levert een overtreding groot gevaar op voor werknemers, dan zal hij altijd formeel handhaven, ongeacht de situatie in het bedrijf. Gaat het om een overtreding zonder direct gevaar, dan kijkt de inspecteur of de arbeidsomstandigheden en het arbobeleid in het algemeen goed zijn geregeld. Is dat het geval dan krijgt de werkgever de gelegenheid de overtreding(en) zelf op te lossen. Is dat niet het geval dan geeft de inspecteur een waarschuwing of stelt een eis. U krijgt een waarschuwing als direct duidelijk is wat u moet doen om een overtreding op te heffen. U krijgt een eis als dat niet direct duidelijk is. De Arbeidsinspectie geeft in deze eis aan wat u precies moet doen om aan de wettelijke verplichting te voldoen.

Bij een waarschuwing of een eis krijgt u een bepaalde termijn om de overtreding weg te nemen. Hoeveel tijd u krijgt, is afhankelijk van de aard van de overtreding. De Arbeidsinspectie komt meestal controleren of u de aanwijzingen heeft opgevolgd. Heeft u de aanwijzingen niet binnen de gestelde termijn opgevolgd, dan krijgt u alsnog een boete. Als u een eis of een boete krijgt, kunt u altijd uw zienswijze kenbaar maken of bezwaar aantekenen.

Bij een ernstige overtreding zal de inspecteur zonder meer een boete geven. Als er direct gevaar is voor de medewerkers, zal de inspecteur het werk (gedeeltelijk) stilleggen totdat de overtreding is opgeheven. De hoogte van een boete is afhankelijk van de ernst van de overtreding en de omvang van uw bedrijf. Kleine bedrijven betalen minder dan grote. Boetes naar aanleiding van een ongeval zijn hoger dan voor 'gewone' overtredingen. Als de inspecteur strafbare feiten constateert, maakt hij een proces-verbaal op.

Ook werknemers kunnen een boete krijgen, namelijk wanneer zij zich bewust niet houden aan de veiligheidsmaatregelen. Bijvoorbeeld wanneer zij geen persoonlijke beschermingsmiddelen dragen of wanneer zij beveiligingen van een machine verwijderen of uitschakelen.

Wat u nog meer moet weten

Voorlichting, instructie en toezicht

Als werkgever moet u uw werknemers informeren over de risico's die zij lopen bij hun werkzaamheden. Voorlichting en instructie zijn belangrijke middelen om ongevallen, verzuim en stagnatie van de werkzaamheden te voorkomen of te beperken. Als werkgever moet u er bovendien op toezien dat de werknemers zich houden aan de instructies en voorschriften. De Arbeidsinspectie heeft in toenemende mate aandacht voor (on)veilig gedrag op de werkvloer. Werknemers hebben ook een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om veilig en gezond werken. Zij moeten met de nodige voorzichtigheid en zorgvuldig-

heid handelen en instructies opvolgen. Begaat een werknemer een ernstige overtreding en had hij kunnen weten (door voorlichting of instructie) dat het om een overtreding van de wet gaat, dan kan de inspecteur de werknemer een boete geven.

Preventiemedewerker

Ieder bedrijf moet een preventiemedewerker aanstellen of iemand binnen het bedrijf de preventietaken laten uitvoeren. Deze medewerker speelt een belangrijke rol bij het maken van de RI&E en het plan van aanpak. Ook kan deze persoon een rol spelen bij het geven van voorlichting over arbeidsomstandigheden aan collega's en bij het onderzoeken van eventuele ongevallen in het bedrijf. Heeft uw bedrijf niet meer dan 25 medewerkers, dan kunt u als werkgever zelf de taak van preventiemedewerker vervullen.

Bedrijfs hulpverlening

De Arbeidsinspectie kan ook de organisatie van de bedrijfs hulpverlening (BHV) inspecteren. De BHV-organisatie is onderdeel van uw RI&E en het plan van aanpak. Een aantal zaken moet u in ieder geval op orde hebben. Zo moeten één of meer werknemers zijn opgeleid als bedrijfs hulpverlener. Hoeveel BHV-ers u nodig heeft, hangt af van de omvang van uw bedrijf en de risico's van de werkzaamheden. Iedere BHV-er moet voor één of meer van de hulpverleningstaken (eerste hulp bij ongevallen, branden blussen en ontruimen) zijn opgeleid. De BHV-organisatie als totaal moet in staat zijn alle drie de hulpverleningstaken uit te voeren.

Als u een gebruiksvergunning heeft, worden daarin mogelijk nog andere eisen gesteld aan uw BHV-organisatie. U kunt de BHV ook gezamenlijk met andere organisaties in uw omgeving realiseren.

Systeeminspectie

Het kan zijn dat de wijze waarop u uw zorg voor arbeidsomstandigheden heeft georganiseerd, niet voldoende is. Wanneer de Arbeidsinspectie dit vermoedt, voert de inspecteur in veel gevallen een systeeminspectie uit. Hij houdt daarvoor interviews met u, enkele van uw werknemers en eventuele leidinggevenden in uw bedrijf. Na afloop bespreekt de inspecteur met u de resultaten. Ze kunnen leiden tot een eis. Daarna krijgt u de mogelijkheid om uw aanpak aan te passen.

Klachten

Soms ontvangt de Arbeidsinspectie klachten over arbeidsomstandigheden in een bedrijf. De Arbeidsinspectie neemt een klacht alleen in behandeling als deze komt van een werknemer (of een relatie of rechtshulpverlener van die werknemer) of een vakbond. Klachten of tips van anderen onderzoekt de Arbeidsinspectie in principe niet, tenzij sprake is van ernstig gevaar voor personen.

Ongevallen

Ernstige arbeidsongevallen moet u melden bij de Arbeidsinspectie. Het gaat om arbeidsongevallen met dodelijke afloop en ongevallen waarna een ziekenhuisopname volgt of iemand – naar het oordeel van een arts – blijvend letsel oploopt. De Arbeidsinspectie voert

dan een onderzoek uit. Ook als een stagiair tijdens zijn werkzaamheden in uw bedrijf een dergelijk ongeluk krijgt, moet u dat melden. Dit geldt alleen als de werkzaamheden vergelijkbaar zijn met de beroepspraktijk. Het centrale telefoonnummer voor het melden van klachten en ongevallen is 0800 – 27 00 000.

Beroepsziekten

Zijn er beroepsziekten binnen uw bedrijf, dan meldt uw bedrijfsarts dit aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten.

Uw branche, garagebedrijven

In Nederland zijn ongeveer 10.000 bedrijven gespecialiseerd in het onderhoud en reparaties aan auto's en vrachtwagens. Ongeveer 75% van deze bedrijven is aangesloten bij de brancheorganisatie BOVAG. In totaal werken er zo'n 65.000 werknemers binnen de handel in en reparaties van auto's. In ruim 90% van de garagebedrijven werken minder dan tien werknemers (Bronnen: RDW, KvK 2010, BOVAG 2010).

Het werk in garages is fysiek zwaar. De werknemers moeten regelmatig zwaar tillen, werken vaak in ongunstige houdingen en worden blootgesteld aan dieselmotoremissie, andere gevaarlijke stoffen en geluid. Bovendien werken ze met verschillende machines waaronder hefbruggen, die een risico kunnen vormen bij slecht onderhoud. Het ziekteverzuim in de branche was in 2009 4,1%, vooral als gevolg van fysieke en psychische belasting zoals werkdruk (Bron: BOVAG en Arboned).

Arbo-initiatieven in de branche

Van 2002 tot en met 2006 waren BOVAG en de vakbonden (FNV Bondgenoten, CNV BedrijvenBond en De Unie) samen met VACO, FOCWA en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, deelnemers aan een arboconvenant. De doelstellingen voor dit convenant waren het terugdringen van fysieke en psychische belasting en het opzetten en invoeren van een arbozorgsysteem.

In dit kader is door de sociale partners in de branche een specifieke branche-RI&E ontwikkeld. Ook is de website www.arbomobiel.nl ontwikkeld waar allerlei hulpmiddelen te vinden zijn, zoals digitale instrumenten en brochures.

In 2008 hebben de sociale partners in de branche een arbocatalogus ontwikkeld, waarin voor een deel van de arbeidsrisico's oplossingen en maatregelen voor garagebedrijven zijn vastgelegd. De onderwerpen dieselmotoremissie en fysieke belasting zijn al afgerond in de arbocatalogus en beschikbaar via www.arbomobiel.nl. Op dit moment wordt hard gewerkt aan een arbocatalogus voor de andere arbeidsrisico's binnen garagebedrijven, zoals machineveiligheid en gevaarlijke stoffen.

Organisaties in uw branche

- BOVAG: brancheorganisatie voor de mobiliteitssector (www.bovag.nl)
- FNV Bondgenoten: werknemersorganisatie in de sector (www.fnvbondgenoten.nl en www.arbobondgenoten.nl)
- CNV BedrijvenBond: werknemersorganisatie in de sector (www.cnvbedrijvenbond.nl)
- De Unie: werknemersorganisatie in de sector (www.unie.nl)

Deel 2

Belangrijkste arbeidsrisico's

U kunt lezen wat het arbeidsrisico is, wat de gevolgen kunnen zijn voor de gezondheid en veiligheid van uw werknemers, en wat u moet regelen om dit te voorkomen. De Arbeidsinspectie controleert hierop bij de inspecties. Aan het eind volgen verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen die u helpen om aan de regels in de Arbowet te voldoen.

Belangrijke arbeidsrisico's in garagebedrijven

Dit deel van de brochure gaat dieper in op de belangrijkste arbeidsrisico's in garagebedrijven:

- fysieke belasting
- dieselmotoremissie
- machineveiligheid

Daarnaast is er kort aandacht voor een aantal andere risico's binnen garagebedrijven, namelijk blootstelling aan andere gevaarlijke stoffen, geluid en psychosociale belasting (werkdruk, agressie en geweld, pesten en seksuele intimidatie).

Hoe zijn de belangrijkste risico's bepaald?

De Arbeidsinspectie heeft de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche bepaald aan de hand van:

- de ongevallencijfers binnen uw branche
- cijfers van aandoeningen die door het werk worden veroorzaakt (beroepsziekten)
- instroomcijfers op de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) en de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)
- inschattingcijfers van risico's door de Arbeidsinspectie

Ook heeft de Arbeidsinspectie intensief overlegd met de werkgevers- en werknemersorganisaties in uw branche.

Fysieke belasting

In het garagebedrijf wordt veel, en vaak ook zware lichamelijke arbeid verricht. Bij elke beweging en elke houding worden spieren, pezen, botten en gewrichten fysiek belast. Fysieke belasting op zich is niet slecht voor de gezondheid, fysieke overbelasting wel. Die kan leiden tot klachten, tot gezondheidsschade en zelfs tot uitval uit het arbeidsproces.

Wat zijn de risico's?

In uw sector komt fysieke overbelasting voor, vooral aan de rug, armen en schouders. Volgens het onderzoek 'Fysieke en Psychische belasting in de mobiliteitsbranches' (VHP en AStri jan 2003) hebben met name monteurs van bedrijfswagens en personenauto's kans op fysieke overbelasting. Die kan veroorzaakt worden door:

- zwaar tillen, duwen en trekken
- repeterende bewegingen
- ongunstige werkhouding (bijvoorbeeld doordat een werkplek niet goed is ingericht)

Veel voorkomende en belastende handelingen zijn:

- remrevisie
- koppelingrevisie
- het verwisselen van banden, velgen en uitlaten
- materiaalbewerking

Ook repeterende bewegingen zoals langdurig poetsen en schuren, kunnen door de voortdurende herhaling en snelheid van de beweging te belastend zijn. Werkzaamheden waarbij de monteur lange tijd in dezelfde moeilijke houding staat (werk onder de motorkap bijvoorbeeld), kunnen leiden tot overbelasting. Datzelfde geldt voor het verrichten van handelingen boven schouderhoogte.

Wat moet u doen?

Zorg voor een goede organisatie van het werk, zodat uw werknemers zo gezond en veilig mogelijk kunnen werken. Eerste hulpmiddel hierbij is de verplichte RI&E. Daarnaast vindt u praktische oplossingen voor fysiek belastende situaties in het onderzoek 'Fysieke en Psychische belasting in de mobiliteitsbranches' (VHP en ASTRI, jan 2003). Geef ook duidelijke voorlichting aan uw werknemers. Zij moeten weten hoe ze onjuiste werkhoudingen en werkmethoden kunnen voorkomen, en wat voor schade overbelasting kan veroorzaken aan hun lichaam.

Sinds januari 2009 is op www.arbomobiel.nl de arbocatalogus te vinden die speciaal voor garagebedrijven oplossingen en maatregelen beschrijft voor situaties waarin zwaar getild, geduwd of getrokken moet worden.

Tillen

Een werknemer die een last moet tillen, zonder gebruik van mechanische hulpmiddelen, heeft al gauw kans op fysieke overbelasting. Niet alleen het gewicht van de last is daarbij belangrijk, maar vooral ook de houding waarin de werknemer tilt. Hoog tillen (bijvoorbeeld bij stellingen boven schouderhoogte) is belastend.

Mogelijke verbeteringen:

- Verminder het te tillen gewicht.
- Verbeter de werkplek zodat de last niet te hoog of te laag moet worden getild.
Ideaal is: tussen knie- en schouderhoogte.
- Gebruik mechanische hulpmiddelen, zoals schaarheftafels.
- Geef voorlichting en instructie als er handmatig getild, geduwd of getrokken wordt.
Zie toe op de naleving van de instructies.

Duwen of trekken

Handmatig duwen of trekken kan fysieke overbelasting veroorzaken. In garages gebeurt dat gemakkelijk bij het lostrekken of -wrikken van onderdelen, het aan- en afvoeren van voertuigen, producten of (gereedschap)karren.

Mogelijke verbeteringen:

- Zorg dat de vloer vlak is als er iets verreden moet worden (geen drempels, of snoeren en leidingwerk).
- Zorg dat de wielen niet versleten zijn en soepel lopen.
- Houd de vloer schoon (niet glibberig door olie).
- Verminder het gewicht dat verplaatst moet worden.
- Zorg ervoor dat uw werknemers eerder duwen dan trekken. Duwen geeft minder belasting op de lage rug.
- Gebruik mechanische hulpmiddelen, zoals elektrotrekkers.

Werkplek

Een niet goed ingerichte werkplek veroorzaakt vaak een ongunstige werkhouding. Vooral bij langdurige, vaak onhandige, statische houdingen of repeterende werkzaamheden is een goede werkplek van belang. Door een ergonomische inrichting kan de werknemer zijn taken in een goede werkhouding verrichten. Denk hierbij aan de juiste werkhoogte en plaats alle materialen en producten binnen handbereik. Dit speelt bijvoorbeeld bij het werken onder een hefbrug, bij het verwisselen van uitlaat en/of banden. Daarnaast moet u zoveel mogelijk voorkomen dat uw werknemers langdurig in eenzelfde houding werken of langere tijd achter elkaar zich snel herhalende handelingen uitvoeren.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

Een inspectie verloopt als volgt:

- De inspecteur gaat na of het tillen en duwen of trekken van goederen of producten handmatig wordt uitgevoerd. Vervolgens controleert hij of werkplekken ergonomisch zijn ingericht zodat er in een goede werkhouding kan worden gewerkt. Bij eventuele tekortkomingen onderzoekt de inspecteur of de risico's van fysieke belasting zijn opgenomen in de RI&E en in het plan van aanpak.
- Vervolgens controleert de inspecteur hoe de voorlichting over fysieke belasting is geregeld.
- Als er sprake is van handmatige arbeid, tillen, duwen of trekken, maakt de inspecteur gebruik van een standaard beoordelingsmethode.

Bij één of meer overtredingen zal de inspecteur, afhankelijk van de situatie, u stimuleren om maatregelen te nemen, een waarschuwing geven of een eis tot naleving stellen.

Meer informatie

- > www.arbeidsinspectie.nl; zoek op 'fysieke belasting'
- > op www.arbomobiel.nl kunt u de volgende informatie vinden:
 - Arbocatalogus voor de motorvoertuigen- en tweewielerbranche
 - een algemene film over zwaar werk
 - het rapport 'Zwaar werk in de mobiliteitsbranches'
 - de branche RI&E
- > Arbo-Informatiebladen (te bestellen via www.sdu.nl)
 - AI-8 Zittend en staand werk
 - AI-14 Bedrijfsruimten: inrichting, transport en opslag
 - AI-29 Fysieke belasting bij het werk
- > Handboek fysieke belasting, Peerenboom (voor toelichting N.J. Delleman)
- > www.arboportaal.nl. Hier staan alle beoordelingsinstrumenten voor onder andere 'tillen' (NIOSH), 'duwen en trekken' (KIM) en 'repeterende bewegingen' (HARM).
- > Fysieke en Psychische belasting in de mobiliteitsbranches (VHP en ASTRI jan 2003)

Verwijzingen naar Arboret- en regelgeving

- > Fysieke belasting algemeen: Arbobesluit, art. 5.2 en 5.3
- > Werkplekinrichting: Arbobesluit, art. 5.4
- > Voorlichting handmatig hanteren van lasten: Arbobesluit, art. 5.5

Terugdringen van DieselMotorEmissie (DME)

Dieselmotoremissie

Bij het naar binnen en naar buiten rijden van een wagen met dieselmotor in een omsloten ruimte, zoals een garage, en bij het niet juist uitvoeren van APK-keuringen van dieselmotoren kan er snel sprake zijn van blootstelling aan verhoogde concentraties dieselmotoremissie.

Wat zijn de risico's?

Dieselmotoremissies (DME) zijn kankerverwekkend. Er kan geen gezondheidkundig veilige grenswaarde voor DME worden vastgesteld. Zodoende kan iedere blootstelling aan DME leiden tot het ontstaan van kanker. Daarom staat voorop dat blootstelling aan DME zoveel mogelijk moet worden voorkomen en tot een zo laag mogelijk niveau teruggebracht moet worden door het treffen van beheersmaatregelen.

Wat moet u doen?

Voor de Arbeidsinspectie is het van belang dat u maatregelen neemt in de juiste volgorde, volgens de arbeidshygiënische strategie (zie Deel 1 'RI&E en plan van aanpak'). Dit betekent dat u het volgende moet doen:

- Bij het bepalen van de beheersmaatregelen onderzoekt u allereerst de mogelijkheden om de blootstelling aan DME te voorkomen, bijvoorbeeld door voertuigen niet met draaiende motor naar binnen of naar buiten te rijden.
- Als dit niet mogelijk is, moet u maatregelen nemen om eventuele blootstelling te verminderen:
 - Zo moet u vóór het naar binnen of naar buiten rijden van een voertuig met dieselmotor, tijdelijk een op- of insteekfilter plaatsen op de uitlaat dat tenminste 70% DME reductie geeft. Bij voertuigen die al een roetfilter hebben en bij vrachtwagens met motoren die aan de euro 4 norm of hoger voldoen, is deze voorziening niet nodig. Deze hebben namelijk een lagere uitstoot van DME.
 - Ook moet u bij werkzaamheden binnen de garage waarbij de dieselmotor moet draaien (zoals APK-keuring of proefdraaien van de motor) de uitlaat aansluiten op een afzuiginstallatie die de uitlaatgassen direct naar buiten toe afvoert.
- Als alle genoemde maatregelen om technische redenen werkelijk niet mogelijk zijn moet u aanvullende technische maatregelen nemen om blootstelling aan DME te voorkomen, zoals plaatselijke mechanische afzuiging en algemene ventilatie. Deze technische voorzieningen kunt u aanvullen met organisatorische maatregelen. Bijvoorbeeld: aanpassen van de routing van het voertuig binnen de werkplaats, of voorkomen dat een motor onnodig draait.

Wanneer de eerstgenoemde maatregelen (voorkomen dat de motor draait, plaatsen van tijdelijk filter, afzuiginstallatie op de uitlaat) zijn genomen, wordt ervan uitgegaan dat

Dieselmotoremissie (oftewel DME of dieselrook) is kankerverwekkend. Alle werkplaatsen waar dieselveertuigen binnenkomen dienen maatregelen te treffen om een zo laag mogelijke blootstelling te bereiken.

Wat kunt u doen om DME terug te dringen?

- Rijd het voertuig bij voorkeur direct in de werkplaats als de motor nog op temperatuur is en rijd stapvoets.
- Plaats bij voertuigen zonder roetfilter een opsteekfilter voordat u het de werkplaats in- en uit rijdt.*
- Adviseer de eigenaar van het voertuig zonder roetfilter een retrofit roetfilter indien mogelijk.*
- Gebruik in de werkplaats altijd de afzuigslang en zorg daarbij dat deze goed past.*
- Controleer periodiek of de afzuigslang geen lekkage (scheurtjes) heeft.
- Minimaliseer de rijafstanden naar de werkplekken.*
- Beperk indien mogelijk het draaien van de motor binnen zoveel mogelijk, door vrachtwagens achteruit de werkplaats te laten verlaten.
- Kies voor mechanische ventilatie met voldoende capaciteit.*
- Controleer periodiek (afhankelijk van het gebruik, maar minimaal 1x per jaar) de werking van de mechanische ventilatie.
- Benut natuurlijke ventilatie als de weersomstandigheden dit toelaten, maar vermijd tocht.
- Tracht de werkvloer schoon te houden, want meer stof leidt tot een hogere concentratie DME.
- Nat reinigen in de werkplaats in plaats van met perslucht onderdelen schoonblazen, voorkomt opwarrelen van stof.
- Attendeer de eigenaar van het voertuig op het belang van tijdig motoronderhoud.*
- Voer motortesten bij voorkeur uit in een aparte ruimte.*
- Benut hulpmiddelen om personenwagens in de showroom te verplaatsen zonder te hoeven starten.*

Bespreek dieselmotoremissie en de noodzakelijke maatregelen voor terugdringing van de blootstelling periodiek in het werkoverleg. Alle tips waar een * bij staat hebben een uitgebreide beschrijving op www.arbomobiel.nl. U vindt daar nog veel meer relevante informatie over DME.

Kijk op www.arbomobiel.nl

de blootstelling aan DME voldoende is teruggebracht. Wanneer u moet kiezen voor (aanvullende) technische en organisatorische maatregelen moet u beoordelen of de blootstelling in voldoende mate is gereduceerd. U toetst dit aan een grenswaarde die door de sociale partners in de garagebranche (BOVAG, FNV Bondgenoten, CNV BedrijvenBond en De Unie) is vastgesteld. Deze branchenorm voor DME is opgenomen in de arbocatalogus voor de motorvoertuigen- en tweewielerbranche. Sinds 1 januari 2010 is de branchenorm voor DME 7 microgram Elementair Koolstof (EC)/m³. De inspecteur zal deze grenswaarde voor DME in uw bedrijf hanteren.

Voor de roetmeting bij APK-keuringen moet u speciale maatregelen nemen om blootstelling aan DME zoveel mogelijk te voorkomen. Zo moet er bijvoorbeeld een afzuiginstallatie zijn gemonteerd met voldoende capaciteit en met een goede aansluiting op de uitlaat die zorgt voor een doelmatige en directe afvoer naar buiten. Ook de uitlaatgassen die door de roetmeter zelf gaan, moeten worden afgevoerd door deze afzuiginstallatie. De Arbeidsinspectie toetst op deze maatregelen.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De arbeidsinspectie zal bij de inspectie nagaan of u maatregelen heeft genomen om blootstelling aan DME zoveel mogelijk te voorkomen. U moet hiervoor alle technisch mogelijke maatregelen nemen, ook als de branchenorm wordt gehaald.

De Arbeidsinspectie zal bij inspectie de volgende punten nagaan:

- Komt het voor dat voertuigen met draaiende dieselmotor in omsloten ruimten rijden? Ook een ruimte met openstaande overheaddeur wordt als omsloten ruimte beschouwd.
- Is het mogelijk om de voertuigen zonder draaiende dieselmotoren naar binnen en naar buiten te rijden?
- Als dit niet mogelijk is, heeft u dan maatregelen genomen om de uitstoot van DME bij die voertuigen met ten minste 70% te verminderen? Dit doet u door op de uitlaat een op- of insteekfilter te plaatsen of een afzuiginstallatie aan te sluiten. Deze maatregelen zijn niet nodig bij voertuigen met dieselmotoren die voldoen aan de euro 4 norm of hoger, of voertuigen die al voorzien zijn van een roetfilter.
- Is bij werkzaamheden waarbij de dieselmotor moet draaien, een afzuiginstallatie aangesloten op de uitlaat?
- Als de bovengenoemde maatregelen niet mogelijk zijn: is de uitstoot van DME tot onder de vastgestelde branchenorm teruggebracht?
- Heeft u maatregelen getroffen om de blootstelling aan DME te beperken bij de roetmeting van dieselmotoren tijdens APK-keuringen?

Als uw maatregelen niet voldoende zijn, zal de inspecteur optreden door u bijvoorbeeld een waarschuwing of een eis op te leggen.

Meer informatie

op www.arbomobiel.nl kunt u meer informatie vinden over:

- > Arbocatalogus voor de motorvoertuigen- en tweewielerbranche
- > Praktijkrichtlijn Roetmeting
- > Tipkaart: Terugdringen van DieselMotor-Emissie (DME), zie ook pagina 18.
- > Brancheonderzoek DME en Stappenplan branchenorm DME
- > Verschillende maatregelenbladen over roetfilters

Verwijzing naar Arbowet- en regelgeving

- > Arbobesluit hoofdstuk 4, afdeling 1 en 2

Machieveiligheid/inrichting van de werkplek

Garagebedrijven maken bij reparatiewerkzaamheden gebruik van verschillende machines variërend van boor- en slijpmachines, hefbruggen, lasapparatuur, pneumatisch en elektrisch handgereedschap tot handbediende hogedrukreinigers. Ook luchtcompressoren en balanceermachines voor banden worden vaak gebruikt. De vele ongevallen in de branche getuigen van de risico's die aan deze gereedschappen en werktuigen kleven.

Wat zijn de risico's?

Snijwonden en beknelde of geplette ledematen zoals vingers, handen en voeten zijn bekende gevolgen van ongevallen. Zij worden vaak veroorzaakt door het onveilig werken met machines en met onveilige machines.

Risicofactoren zijn:

- Hefbruggen die niet goed onderhouden worden, of waarbij de afrijdbeveiliging of borging niet goed functioneert of ontbreekt. Werknemers kunnen hierdoor bekneld raken.
- Het niet of slordig gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen. Bij las- en slijpwerkzaamheden kan dan gemakkelijk oogschade ontstaan.
- Onvoorzichtig gebruik van de hogedrukreiniger.
- Het ontbreken of niet gebruiken van de bandenkooi bij het oppompen van (vrachtwagen) banden met hoge bandenspanning.
- Onvoldoende ventilatie in de smeerkuil kan leiden tot schade aan de gezondheid.
- Tijdens het transport van zware onderdelen en bij het werken met hijswerktuigen kunnen ongevallen plaatsvinden.

Smeerkuil

In werkplaatsen waar grotere voertuigen, zoals vrachtwagens of bussen, worden onderhouden of gerepareerd, is de smeerkuil een voorziening met specifieke risico's. Denk bijvoorbeeld aan valgevaar in de smeerkuil, knelgevaar onder het voertuig, val- en struikelgevaar door losliggende kabels en leidingen, gladde vloeren door olie en vet en rondslingerend gereedschap. Een onveilige elektrische installatie (ongeschikte installatie of (hand)gereedschappen) kan leiden tot elektrocutie. Onvoldoende afzuiging kan leiden tot brand- en explosie en ophoping van bijvoorbeeld uitlaatgassen. De smeerkuil moet zijn voorzien van een deugdelijke toegang én vluchtmogelijkheid.

Wat moet u doen?

Voor u als werkgever gelden enerzijds algemene verplichtingen, zoals het zorgen voor:

- doeltreffende voorlichting over de gevaren/risico's bij het gebruik van de machines en over de maatregelen die u heeft genomen om de risico's te verminderen
- doeltreffende instructies over de arbeidsomstandigheden en het gebruik van de machines
- goed toezicht op de veiligheidsvoorzieningen en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen

U neemt daarnaast veiligheidsmaatregelen op de volgende gebieden:

Veilig gebruik van machines

Machines moeten gebruikt worden op de manier die is voorgeschreven in de gebruiksaanwijzing. Zij mogen alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor zij gemaakt zijn.

Voorkoming van gevaarlijke situaties bij machines

De machines moeten zo zijn geplaatst en ingericht dat er geen gevaar is voor verschuiven, omvallen en kantelen, oververhitting, ontploffing en elektrocutie.

Veiligheidsvoorzieningen bij bewegende delen van machines

- Bewegende delen van machines moeten voldoende afgeschermd of beveiligd zijn.
- U controleert regelmatig of de beveiligingen door de werknemers intact worden gelaten.

Bediening van machines

- Alle machines moeten een aan-/uitknop hebben (of een hendel, of ander bedieningssysteem). Het aanzetten van een machine moet alleen via die knop (hendel/bedieningssysteem) mogelijk zijn.
- Een machine moet veilig kunnen worden stopgezet; het moet zo nodig voorzien zijn van een noodstop.

Deskundigheid van werknemers

- Werknemers moeten voldoende deskundig zijn door voorlichting, scholing en/of ervaring.
- Werknemers moeten de gegeven instructies opvolgen en de beveiligingen gebruiken.

Montage, demontage, onderhoud, reparatie en reiniging van machines

- Machines moeten goed worden onderhouden.
- Onderhouds- en reinigingswerkzaamheden moeten veilig uitgevoerd kunnen worden.

Keuringen

U zorgt ervoor dat machines regelmatig gekeurd worden door deskundige personen. Het gaat hierbij om machines die bij slijtage voor gevaarlijke situaties kunnen zorgen, bijvoorbeeld hefbruggen of balanceerapparatuur.

Inrichting van werkplekken

- Rondom machines op de werkplek moet voldoende loop- en werkruimte aanwezig zijn.
- Eventuele aanwezige machines met een eigen aandrijving, zoals heftrucks en bovenloopkranen, moeten gescheiden zijn van looproutes en werkplekken van uw medewerkers (verkeersplan).

De Machinerichtlijn

Naast de Arbowet heeft u ook te maken met de bepalingen van de Warenwet (productveiligheid) en het Warenwetbesluit machines (de Machinerichtlijn). U moet ervoor zorgen dat de machines in uw bedrijf voldoen aan de Warenwetbesluiten die op de machines van toepassing zijn. Dit is vastgelegd in het Arbobesluit. De Machinerichtlijn legt verplichtingen op aan de fabrikant van een machine. Als u een machine bouwt voor eigen gebruik, of zelf een bestaande machine wijzigt, dan moet u ook aan de fabrikantverplichtingen voldoen.

Stand van de techniek

Machines en installaties die vanaf 1 januari 1995 voor het eerst op de markt kwamen, moeten (voor zover van toepassing) door de fabrikant zijn voorzien van een:

- EG-Verklaring van overeenstemming
- Nederlandstalige gebruiksaanwijzing
- CE-markering op de machine of installatie

Machines van vóór 1995 moeten in principe voldoen aan de huidige stand van de techniek, tenzij het bestaande restrisiconiveau als acceptabel kan worden beschouwd.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De inspecteur gaat tijdens een inspectiebezoek na of de machines (en het gebruik ervan) voldoen aan de hierboven genoemde wettelijke bepalingen. Daarbij controleert hij in eerste instantie of uw bedrijf voldoet aan de veiligheidseisen en inspecteert hij de algemene staat van onderhoud. Hij kan veiligheidsinrichtingen en -voorzieningen functioneel testen. Ook kijkt de inspecteur of de loop- en werkruimte voldoende groot is en er voldoende afstand is tot de gevaarlijke onderdelen van de machines.

Afhankelijk van de geconstateerde feiten kan de inspecteur in tweede instantie ook documenten controleren, zoals een gebruiksaanwijzing, een EG Verklaring van Overeenstemming voor een CE-gemarkeerde machine, een onderhouds- of controleboek, schriftelijke instructies en procedures en ook de RI&E met bijbehorend plan van aanpak.

Meer informatie

- > www.arbeidsinspectie.nl; folder 608 'Heftrucks: Hoe voorkom ik ongevallen en schade?'
- > Arbo-Informatiebladen (te bestellen via www.sdu.nl):
 - AI-11 Machineveiligheid
 - AI-14 Bedrijfsruimten: inrichting, transport en opslag
- > www.arbomobiel.nl: branche RI&E

Verwijzingen naar Arbowet- en regelgeving

- > Arbobesluit, hoofdstukken 3 en 7
- > Warenwetbesluit Machines

Overige risico's

Gevaarlijke stoffen

Werknemers in garagebedrijven worden blootgesteld aan veel verschillende producten die gevaarlijke stoffen bevatten. Naast dieselmotoremissie is dat bijvoorbeeld: ruitensproeier-vloeistof, koudemiddelen voor airco-systemen, remmenreiniger, koelvloeistoffen, smeeroliën en ontvettingsmiddelen. Ook zijn er werkzaamheden waarbij gevaarlijke stoffen kunnen vrijkomen, zoals het laten draaien van de motor of het binnenrijden van voertuigen, laswerkzaamheden, hardsolderen en het reinigen van remsystemen en motoronderdelen. Als een airbag ongewild afgaat, kunnen er bijtende, zeer giftige of andere gevaarlijke stoffen vrijkomen. Maar ook bij het verzamelen en opslaan van afvalstoffen kunnen nog gevaarlijke stoffen vrijkomen.

Werknemers kunnen de gevaarlijke stoffen binnenkrijgen door ze in te ademen, of via contact met de huid. In garagebedrijven wordt veel gewerkt met spuitbussen. In korte tijd komt daarbij een hoge concentratie van de gevaarlijke stof in de lucht vrij. De stof kan worden ingeademd als de werknemer geen goede beschermingsmiddelen gebruikt. Bij werkzaamheden aan motoronderdelen of airco's kan de werknemer olie en vuil op zijn handen krijgen. Of hij werkt met andere stoffen die irriterend zijn en allergieën kunnen opwekken.

Als werkgever moet u het werk zo organiseren dat u blootstelling aan schadelijke concentraties stoffen zoveel mogelijk voorkomt of beperkt. Zorg er daarom voor dat uw werknemers persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken. Laat ook uw afzuigapparatuur goed onderhouden. Zo kunt u de blootstelling aan schadelijke stoffen beperken en de risico's verminderen.

In een garagebedrijf zijn altijd stoffen aanwezig die gemakkelijk ontbranden. Brand en explosie behoren tot de belangrijkste veroorzakers van schade en zwaar letsel in garages. Risicovolle werkzaamheden zijn:

- het legen van brandstoftanks en -leidingen: door statische elektriciteit die hierbij ontstaat kan benzine spontaan ontbranden
- heet werk bij diesel- en olieopslagtanks
- slijpen, schuren, lassen en werken met verhoogde temperatuur in de omgeving van brandstoffen en oplosmiddelen

De ATEX-regelgeving is bij deze werkzaamheden van toepassing. Dit houdt in dat u een risicoanalyse moet (laten) uitvoeren en maatregelen moet nemen op grond van die analyse.

De Arbeidsinspectie toetst de opslag van gevaarlijke stoffen op veiligheid, orde en netheid. Wanneer de PGS 15 richtlijn van toepassing is, neemt de inspecteur deze richtlijn als uitgangspunt bij de inspectie.

Meer informatie

- > Stoffenmanager; zie www.stoffenmanager.nl
- > Blootstelling aan gevaarlijke stoffen:
 - Verbetercheck lasrook: www.5xbeter.nl
 - Leidraad werken met gevaarlijke stoffen; zie www.veiligwerkenmetchemischestoffen.nl
 - Arbo-Informatiebladen (te bestellen via www.sdu.nl):
 - AI-26 Veiligheidsinformatiebladen en Werkpleketikettering
 - AI-31 Gezondheidsrisico's van gevaarlijke stoffen
- > ATEX:
 - ATEX-module op www.stoffenmanager.nl
 - Brochure 'Niet bindende gids voor goede praktijken met het oog op de tenuitvoerlegging van richtlijn 1999/92/EG' (zie www.arbeidsinspectie.nl, onder 'folders')
 - Arbo-Informatieblad (te bestellen via www.sdu.nl):
 - AI-34 Veilig werken in een explosieve atmosfeer
 - www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl: PGS 15 richtlijn: opslag van verpakte gevaarlijke stoffen

Verwijzing naar Arboret- en regelgeving

- > Arbobesluit, hoofdstuk 3, 4 en 8

Geluid

Geluid is schadelijk voor het gehoor bij een dagdosis boven 80 dB(A) of bij hoge piek-blootstellingen. In garagebedrijven kunnen hogere geluidsniveaus voorkomen door het gebruik van slagmoersleutels, werkzaamheden als slijpen, uitdeuken en richten, het slaan met een hamer op vastzittende onderdelen en bij proefdraaien van motoren (APK, dieselmotoren). Ook ander pneumatisch gereedschap en het gebruik van perslucht kunnen geluidspieken veroorzaken.

Omdat blootstelling aan geluid een risico is in uw bedrijf, moet u de geluidsbelasting beoordelen (zie ook uw RI&E). Dit kunt u eventueel uitbesteden aan de deskundige. Als daaruit blijkt dat het geluid in uw bedrijf uitkomt boven een dagdosis van 80 dB(A), moet u maatregelen nemen

In het algemeen zal in een garagebedrijf het gericht gebruik van gehoorbescherming voldoende zijn om gehoorschade te vermijden. Daarnaast dient het slaan met de hamer zoveel mogelijk voorkomen te worden.

Meer informatie

- > www.arbeidsinspectie.nl. Kijk onder Arbeidsomstandigheden > Arbo A-Z > Schadelijk geluid
- > Arbo-Informatieblad AI-4 Lawaai op de arbeidsplaats; te bestellen via www.sdu.nl.
- > Op www.veiligengezond.vaco.nl kunt u informatie vinden over schadelijk geluid.

Verwijzingen naar Arbowet- en regelgeving

- > Arbobesluit, hoofdstuk 6 afdeling 3.

Psychosociale arbeidsbelasting

Psychosociale arbeidsbelasting (werkdruk, agressie en geweld, seksuele intimidatie en pesten) is in garagebedrijven een belangrijke veroorzaker van ziekte en arbeidsongeschiktheid (bron: Arboned). Uit onderzoek tijdens het arboconvenant bleek dat vooral het gebrek aan zelfstandigheid, de geringe afwisseling in het werk en het werktempo oorzaken zijn van werkstress. Baliemedewerkers kunnen bovendien te maken hebben met agressie of geweld van lastige klanten. (Bron: eindevaluatie Arboconvenant Mobiliteitsbranche).

Naarmate de psychosociale belasting toeneemt, wordt de kans groter dat werknemers last krijgen van werkstress. De meeste werknemers hebben hier wel eens last van, maar gewoonlijk komt dit af en toe voor en zijn er geen nadelige gevolgen.

Als werkgever moet u onderzoeken hoe groot de kans is op psychosociale (over)belasting bij de werknemers in uw bedrijf. Dit kunt u bijvoorbeeld doen met behulp van de checklist 'Werkdruk' op www.arbomobiel.nl. Als er sprake is van een hoge psychosociale arbeidsbelasting, dan moet u maatregelen nemen om die belasting te verminderen. Op www.arbomobiel.nl worden hulpmiddelen en tips gegeven voor het aanpakken van werkdruk, agressie en geweld. De maatregelen moet u opnemen in het plan van aanpak.

Meer informatie

- > www.arbomobiel.nl: onder 'Werkbeleving' vindt u een checklist, een lijst met hulpmiddelen en tips tegen werkdruk, agressie en geweld.

Verwijzingen naar Arbowet- en regelgeving

- > Arbowet, artikel 3, tweede lid
- > Arbobesluit, artikel 15

Colofon

Deze brochure is ontwikkeld in opdracht van de Arbeidsinspectie in 2008 en herzien in 2011.

Disclaimer

In deze brochure staan de belangrijkste arbeidsrisico's in garagebedrijven, de branche waartoe uw bedrijf behoort. U kunt lezen hoe de Arbeidsinspectie op deze risico's inspecteert. Mogelijk zijn niet al deze risico's in uw bedrijf aan de orde, dan is dat deel van de tekst niet op u van toepassing. Is er in uw bedrijf sprake van risico's die niet in deze brochure zijn genoemd, dan moet u deze risico's ook opnemen in de RI&E en het plan van aanpak. Ook moet u maatregelen nemen om deze risico's weg te nemen of te verminderen. De regels waar het in deze brochure over gaat zijn bestaande regels. Meer informatie vindt u op www.arbeidsinspectie.nl en www.arboportaal.nl. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is niet verantwoordelijk voor informatie op websites van derden waarnaar in deze brochure wordt verwezen. Aan de tekst van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

In deze brochure gaat het over arbeidsrisico's die relevant zijn in uw branche. Het feit dat bijvoorbeeld geluid als risico genoemd wordt betekent: de ervaring in uw branche leert dat er zich situaties kunnen voordoen waarbij, door blootstelling aan dit type gevaar, er een kans is op gezondheidsschade.

Nadere informatie

U kunt deze brochure in digitale vorm vinden op www.arbeidsinspectie.szw.nl. Daar vindt u ook meer informatie over de verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen in deze brochure. Alle Arbowet- en regelgeving vindt u op www.overheid.nl. Een extra exemplaar van deze brochure kan worden aangevraagd via tel. 0800-8051 (gratis).